

„אנחנו לא מטומטמים!“ צעק

גרשוני וברח לשירותים —

וקרגמן ביטל את מסקנותיו

חברי המערך בוועדת הכספים של הכנסת, שישבו בחדר הוועדה במיטכן הר כנסת בשבוע שעבר, נדהמו. יושב ראש הוועדה, ח"כ ישראל קרגמן, הביא בפניהם את מסקנותיו בעניין המשכורות, תנאי השכר וההטבות של מנהלי ועובדי בנק ישראל, וחילק לכל אחד מהם דף שעליו מודפסות מסקנות אלה. למרות שחברי הממשלה, ובראשם ראש-

לפני חודשים מיספר נערך הניסיון הר ראשון. ראשי מפא"י ההיסטורית החליטו, כי מעמד החטיבה שלהם בתוך מילפת העבודה נחלק לעומת מעמדן של רפ"י ואחדות העבודה, וכי יש לארגן את מפא"י מחדש.

בביתו של שריהשיכון אברהם עופר נערכה פגישה, שבה השתתפו רבים מראשי הגוש לשעבר, מאחוריים התייצבו בעיקר היונים שבמילפת, וההחלטות שנתקבלו באותו מיפגש היו לארגן ולהקים מחדש את מפא"י.

מלאכת האירגון הוטלה על דוד קלרון, מנכ"ל הבנק לחקלאות ומוותקי הגוש, אולם ברור היה כי מאחוריו עומד אברהם עופר עצמו, המבקש, על-ידי האירגון מחדש, לרכוש לעצמו עוד עמדת כוח. המתנגדים הראשיים להתארגנות המחדש בקרב אנשי מפא"י היו שריהעבודה דשת בקרב אנשי מפא"י אהרון ידלין, משה ברעם ושריהחיונין אהרון ידלין. „מי זה קלרון ועופר שבבילגנו?“ אמרו השניים. מנהיג הגוש לשעבר, שריהאוצר יהושע רבינוביץ, התבונן מן הצד, לראות כיצד יפתחו מערכיו של עופר, ואילו ראשיהממשלה יצחק רבין, אשר אינו תוצר מובהק של מפא"י, אף הוא לא הביע דיעה, אם כי היה ברור ששיקום החטיבת אינו נוח לו.

אך האופוזיציה הפנימית שקמה לעופר וקלרון, וגם זו מצד רפ"י ואחדות העבודה, היתה חזקה, והרעיון קפא על שמריו. ואז, לפני שבועות מיספר, הגיע מנהיג מפא"י ההיסטורית, פנחס ספיר, לארץ, וזכה למנה גדושה של התקפות אישיות, בעיקבות הפרשיות הכלכליות האחרונות. ספיר נדהם מכך שאף אחד מהסרים ל-

מישמעתו לשעבר לא קם להגן עליו. „משימים אותי, ולאף אחד לא איכתי פתו“ טען אז ספיר, והחליט לבנות עצמו שוב מבחינה פוליטית במיסגרת מילפתו. וספיר החל מתארגן בכל כוח הבולדווור שלי. נערכו פגישות בשעות בוקר ולי מאוחרות, הותוו קווי-אירגון, והפעלים ולי חבריההכנסת חולקו בין אנשי ספיר, כדי שאפשר יהיה „לעבוד“ עליהם. תחילה פנה ספיר לרבינוביץ. השניים

מנהל ספיר

לספר את המאמצים

המרגל

שחזר

מן

הכפור

בשווייץ

המרגל ירד מן המטוס אישם באי רופה, וחמק לתוך ביתמלון קטן ור אפור. למחרת עלה על מטוס מקומי, הגיע עימו לזנבה, בירת-הכספים הבינלאומית של שווייץ.

כאשר ירד מן המטוס, התבונן סביבו בחשד כל העת, מפחד שמא בכל-זאת ימתינו לו במל-התעופה ויעצרוהו. אבל איש לא שמ לב אליו, והוא הצליח להגיע למלונג ולטלפן משם אל משרדי הבנק הבינלאומי לאשראי של ד"ר טיבור רוזני באום.

המרגל היה אליעזר ולטמן (ולטימן: איש-העולם), הנציג המיוחד של משרד מבקר-ההסתדרות שיצא לגלות את תעלומת השטרות ומיכתביההחייבות שנתן מנכ"ל סולל בונה צבי רכטר לבנק של רוזנבאום.

כאשר חזר ולטמן לישראל, לאחר שבוע של שהייה נעימה בזנבה, לא תביא עימו שלל רב. למעשה, כמעט שלא תביא דבר, פרט לכמת עבודות שאם יודעים לקרא אותן נכון הן מציגות את רכטר באור עמום ביותר.

הגיעו ביניהם לעיסקה אשר איפשרה ל- ספיר לארגן מחדש את מפא"י, תוך הבי שחת אייפגיע רבינוביץ. לראשיהממשלה שלח ספיר אזהרה, שאותה ריפד במחמאות לשילטונן של רבין. זואומנם, רבין לא התערב.

ספיר אפילו מוכן היה לארגן, במיסגרת החדשה שלו, את אלה שתמיד טען נגדם כי אינם די מהימנים, כמו שריהמיסחר- והתעשייה חיים ברילב, וכן עוזי פיינמן ויהשר שלמה הילל, החשודים על ספיר כי הם תומכים נסתרים של רפ"י. אפילו על סלידתו מראש עיריית חיפה, יוסף אלמגור, מי שמוטל עליו כתם רפ"י אך העושה זה שנים רבות מאמצים כדי למחוק כתם

זה, הסכים ספיר לחמוק, ושלה גם אליו שליחים שיומינוהו להצטרף. אבא אבן, מי שהפך בחודשים האחרונים בן סודר ומורה של מפא"י וידיד חדש של רבינוביץ, צורף גם הוא אל המגוייסים. אם לא ניקח אתו, הוא יצטרף אל דייקן, הצטדק ספיר, לובה אליאב וקרא לסדר, ואמנם ריכז את התמרדויותיו. אולם, בעוד אלה מתארגנים והורטים על דיגלם את נס מפא"י היונית, התעוררה התארגנות נגדית מכיוון שאיש לא ציפה לו, חוג אתגן, אשר עלה לכותלות בסוף תקופת שילטונם של עולדה ודיין בעת שחבריו, רובם אנשי-יצבא לשעבר, היו

מסרבים למסור כל מידע על לקוחותיהם. ואם בדרך כלל כך, הרי כאשר הבנק תפוס בידי בית-המישפט, ודאי וודאי כך, שני נושאים היה צריך ולטמן לבדוק. האחד, האם נכונה טענתו של צבי רכטר כי מיכתביההחייבות שנתן לרוזנבאום, ובו הצהרה כי סולל בונה חייבת שני מיליון יון דולר לרוזנבאום — אינו בר-תוקף. הנושא השני: האם נכונה טענתו של רכטר כי השטרות הנוספים, בסך מיליון דולר, שניתנו לרוזנבאום, הם שטרות ביטחון בלבד, היינו, שלא נמסרו לפירעון. שטרות אלו ניתנו בנוסף לשטרות בסך 4.2 מיליון דולר שנתנה סולל בונה לרוזני באום, תמורת הלואה בסכום דומה אשר נפרעה. למרות שההלואה נפרעה, השאר לרוזנבאום בידי שטרות בסך 3.2 מיליון דולר. שטרות בסך 2.2 מיליון דולר הצליח רכטר להחזיר, אולם שטרות אחרים, בסך מיליון דולר נשארו בשווייץ, ורכטר טען כי אלה הם שטרות-ביטחון בלבד. הדין-וחשבון שפירסם מבקר-ההסתדרות על הנצאות החקירה של מרגלג המיוחד, הוא דו"ח סתום מאוד.

המשפט הפותח בו אומר כי ולטמן קיים מגע „עם נציגי הנהלת הבנק“, האם הרי כוונה היא לנציגי הנהלת הבנק שמונתה על-ידי בית-המישפט, והיא חברת-ניהול אנגלית, או לנציגים של רוזנבאום עצמו, שהניהול אינו בידיהם עתה?

המשך קובע המבקר, כי מאחר שמונה לבנק רואה-חשבון מטעם בית-המישפט, אין הבנק, משיב בדרך-כלל ל- פניות בקשר לבירור החשבונות. מדוע, אסירכן, הסכים הבנק להשיב לפניותיו של ולטמן? אין להניח כי בית-המישפט בי שווייץ חרד לגורלו של רכטר והסכים להשיב עליו, ומכאן שולטמן נפגש עם אנשי רוזנבאום, שרצונם עז להציל את רכטר.

אולם למרות זאת, התשובות שקיבל ולטמן מציגות את דברי רכטר כבלתי- נכונים לחלוטין. המבקר קובע, כי בסיפרי הבנק רשומים שני מיליון דולר חבובת של סולל בונה, ובידי הבנק מיכתב של סולל בונה המאשר חוב זה. מכאן שדברי רכטר, כי נתן את המיכתב כדי לעשות טובת וכי לא השתמש בו, אינם נכונים.

רוזנבאום הצליח, בעזרת המיכתב חסידי טיבי שקיבל מסולל בונה, להכניס למאון הבנק שלו עוד שני מיליון דולר העומדים כביכול לזכותו בסולל בונה. על-ידי כך שהצליח להגדיל את צד הכות של מאונג בשני מיליון דולר, יכול הוא ללוות עוד

מהראשונים שתקפו את דיין — הפך לפתע את עורו. מנכ"ל כור מאיר עמית וראשי-עיריית הרצליה יוסף נבו, שאליהם הצטרף שרי-ההסברה אהרון יריב, החליטו כי לא ינחו לספיר לארגן את כוחותיו מחדש, והפכו מנהיגי הפלג הניצי יותר במילפת העבודה. בין שתי התארגנויות אלו תימרן בשבוע שעבר משה ברעם, הוא נפגש עם ראשי הממשלה ועם מוכי-המילפתה מאיר זרמי, והשלושה החליטו לטרפד את ספיר. פגישות עם מנהיג רפ"י שמעון פרס ומנהיג אחדות-העבודה יגאל אלון, הביאו להצהרה של זרמי, אשר הודיעה על הסכמת שלוש החטיבות החברות במילפת העבודה לביי

מונסים לבלום

את ספיר

טול החטיבות וכמובן גם לביטול הצורך בהתארגנותה של מפא"י מחדש. ספיר השתולל מכעס. המיבצר הפוליטי שאותו תיכנן עבור עצמו בשבועות האחרונים, התגלה ככניין-קלפים. הוא החליט להכריז מילחמה על ברעם, ידין וזרמי, כשהוא משאיר בידי די תחמושת כדי לפגוע בראשיהממשלה ובשרי-האוצר, אם אלה יחליטו להתערב בכל-זאת. המאבק בין מפא"י-לשעבר לבין מפא"י החדשה התלקח במלוא עונו. האם יצליח ספיר לשמן מחדש את המכונה שבה שלט משך שנים כח רבות, או שזאם יצליח חזור מחדש במילפת לגבור עליו?

צבי רכטר איש-העולם חזר

מיליון דולר כנגד הסכום שסולל בונה כאילו חייבת לו. למעשה, יכול עכשיו לבוא כל נושה של הבנק אל סולל בונה ולתבעה לדין בגלל הפסדיו אצל רוזנבאום, שכן הנושה יטען כי בעזרת מיכתבי-הפיקציה של רכטר הצליח ליה רוזנבאום לזייף את מאונג, והצמי את הבנק באור חיובי הרבה מן הנכון וכי אילו היו סיפרי הבנק מראים את התמונה האמיתית, לא היה הנושה נתן את כספו לבנק.

מסקנה שנייה וחשובה של המבקר היא, כי השטרות — שרכטר טוען כי הם שטרות-ביטחון בלבד — מצויים בחיק השטרות של הבנק. סיפוסו של מונח זה הוא כי הבנק הציג שטרות אלה לניכיון מישנה, וכי ניתן לתבוע את התמורה מסולל בונה, שתיאלץ לשלמה. המבקר מוסיף עוד, כי אחד ממנהלי הבנק הצהיר שהבנק לא נתן כל תמורה כספית לשטרות ולמיכתב הפיקטיבי, לא צבאי רכטר באופן אישי ולא לסולל בונה אולם אין המבקר עונה על השאלה האם נתן הבנק את תמורה הכספית למישהו אחר, וכי אית אותו אחר? עתה ברור כי הבנק השתמש במיכתב ובשטרות כדי לגייס עוד שלושה מיליון דולר. מי קיבל אותם? לא ברור אם ניתנת אייפסם חשובה ל- שאלה זו, מה שברור הוא, כי סולל בונה הסתכנה מבחינה כספית על מעל לראשה.

הממשלה יצחק רבין גינו את תנאי השכר וההטבות השונות של עובדי בנק ישראל, היו מסקנותיו של קרגמן בבחינת שיר-הלל לבנק, לעובדיו ובעיקר למנהלו, הר נגיד משה זנבר, ידידו של קרגמן. גרשוני התפרץ. מסקנותיו של קרגמן הצהירו כי תנאי השכר, ההלוואות והתוספות שלהם זכאים עובדי בנק ישראל הם פוגעניים, נמוכים אף מאלה של מנהלי ועובדי בנקים אחרים, ואינם גבוהים מאלה של פקידים אחרים בשירות המדינה. חברי המערך בוועדת-הכספים גיחו, אולם חברו-לסיעה של קרגמן, ח"כ צבי גרשוני, התפרץ כבעס. „אתה לא יכול לעי שות מכולנו מטומטמים!“ קרא לעבר קרגמן, קיפל את דף המסקנות, הכניס אותו לכיסו ויצא מחדר-השיבות כשהוא טורק את הדלת מאחוריו.

קרגמן נבהל. הוא אסף במהירות מכל חברי הוועדה את הדפים שחילק להם כמה דקות קודם-לכן, ומיהר לצאת את החדר כדי לחפש את גרשוני. נשכח את הכל. אחד מסדרני הכנסת אמר לקרגמן כי ראה את גרשוני נכנס באותו רגע לבית-השימוש. קרגמן מיהר ל- שם, ומצא את גרשוני עומד ליד המיתקן המוכר.

„גרשוני, מה קרה?“ שאל בתדהמה. „אם אתה לא מסכים, אני אגנוז את הר מסקנות, תראה, אספתי את המסקנות כבר מכל החברים. אתה צריך לתת לי רק את הדף שלך, ואין יותר מסקנות.“ השיב לו גרשוני, כשהוא רוכס את מכי-ספיר: „בסדר, נשכח את הכל. עכשיו תצא, ואחר-כך אני אחזיר לך את הנייר.“ כשיצא גרשוני מן השירותים, הוא מיהר להעתיק את המיטמן של קרגמן, ורק אחר-כך חזר לאולם הישיבות והחזיר ל- קרגמן את הדף שלו.